

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

З нами Правда, з нами Справедливість, з нами Чесність і Честь

Третій Тост

2025 рік • ЛИПЕНЬ • № 7 (775)

ВШАНУЄМО ПАМ'ЯТЬ ГЕРОІВ

Кабінет Міністрів України затвердив План заходів із відзначення у 2025 році Дня пам'яті захисників України у 2025 році. Документ, розроблений Мінветеранів, має на меті зберегти традицію вшанування загиблих, підтримати патріотизм серед молоді та нагадати, якою ціною виборюється наша незалежність і свобода.

З НАГОДИ Дня пам'яті захисників України, який щорічно відзначається 29 серпня, планується проведення низки національно-патріотичних заходів, зокрема:

Всеукраїнська акція пам'яті «Сонях»; щорічний забіг в пам'ять про загиблих воїнів «Шаную воїнів, біжу за героїв України»; виставка знищеної військової техніки і озброєння збройних формувань РФ на території України; приспущення Державного Прапора України на будівлях держорганів, дипломатичних установ за кордоном, державних підприємств, організацій, а також у військових частинах і на кораблях; під час загальнонаціональної хвилини мовчання – зупинка роботи держорганів, місцевої влади, підприємств, установ і організацій (крім тих, що працюють безперервно), а також зупинка руху громадського та приватного транспорту.

Крім цього, заплановано проведення тематичних виставок і публікації наукових праць, збірок документів і матеріалів, енциклопедичних, довідкових, науково-популярних та інших видань, присвячених вшануванню пам'яті Захисників і Захисниць України.

Пам'ять

ЗАГИНУВ КОСТЯНТИН ОБОРІН

ПРО ЦЕ ПОВІДОМИЛА його донька Поліна: «На жаль, «Камікадзе» Костянтина Оборіна, нашого татуса, дідуса, коханого чоловіка, легендарного воїна, живої легенди більше нема. Це трапилося на завданні. На жаль, наш супергерой не безсмертний. Для багатьох він був надійною опорою, не тільки для його сім'ї, але для друзів і побратимів».

(Читайте на 2-й стор.)

УКРАЇНЦІ ТУТ БУЛИ, Є І БУДУТЬ Звернення Президента України

**ДОРОГІ УКРАЇНЦІ,
ДОРОГІ УКРАЇНКИ!**

П'ЯНАДЦЯТОГО липня ми відзначаємо важливий день. День нашої державності.

День хрещення Київської Русі – України. Цей день – про зв'язок. Про всі етапи нашого державотворення й те, що об'єднує десятки поколінь – тих, хто жив на цій землі тисячу років тому, і тих, хто живе зараз.

Міст крізь часи, який стоїть на трьох нерушмих опорах: українці тут були, українці тут є, українці тут будуть.

І завжди на цій землі перемагає життя, беруть гору цінності та наш характер. Найкраще в наших людях, які попри війну, сльози й біль зберегли в собі людину, беруть одне одного, а значить – беруть свою державу.

І доводять це тисячі наших долів, тисячі наших історій. Про пережите, про те, що на серці в кожного, хоч би ким ти був: воїн, учитель, музикант, розробник дронів чи Президент.

Це історії про наші дні, ночі й ранки. Про ніч «на нулі», яку описує військовий. «Тиснуть. Лізуть звідусіль. Стоїмо. І ви тримайтесь. Читаємо новини про об-

стріли мирних міст. Що сказати... Це війна всіх нас. І дай Боже миру для нас усіх».

(Закінчення на 2-й стор.)

СУПРОВІД – НЕЗАЛЕЖНО ВІД МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Кабінет Міністрів України вніс зміни до Порядку забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Відтепер такі фахівці зможуть працювати дистанційно й надавати підтримку незалежно від місця проживання тих, хто звертається.

СЕРЕД ключових нововведень:

- Впровадження принципу «екстериторіальності» – до фахівця із супроводу можна звертатися незалежно від задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування). Це дозволяє оперативно надавати підтримку, де б не перебувала людина.

- Можливість віддаленого формату роботи – фахівці із супроводу можуть працювати не лише у державних/комунальних установах, а й на віддалених робочих місцях.

Це дозволяє швидше реагувати на потреби ветеранів й ветеранок та їхніх родин, особливо тих, хто перебуває на лікуванні чи реабілітації в іншому регіоні.

- Зміни у відборі кандидатів у фахівці із супроводу – місцеві органи влади більше не зобов'язані створювати окремі комісії з відбору кандидатів для обласного рівня. Виняток становить місто Київ, яке має спеціальний статус.

Прийняті зміни сприятимуть доступності послуг, посиленню підтримки ветеранської спільноти

та більш ефективній реалізації їхніх законних прав.

Нагадаємо, в Україні вже працює понад 1400 фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Їхня кількість постійно зростає, а разом із тим – і рівень підтримки ветеранської спільноти у громадах. Фахівець із супроводу – це, по суті, інформаційний радник для ветеранів, ветеранок, їхніх рідних, а також сімей загиблих Захисників і Захисниць. Він допомагає оформлювати документи, консультує, супроводжує та роз'яснює права.

**Куди звертатися
за підтримкою –
читайте на 2-й стор.**

ВETERANСЬКИЙ ПРОСТІР ДІЄ

Голову Рівненської обласної організації УСВА Сергія Зініча призначено заступником директора – керівником офісу із супроводу ветеранів і демобілізованих осіб.

У 2019 році в Рівненській області було створено Координаційну раду учасників бойових дій при обласній державній адміністрації, яка з перших днів почала займатися вирішенням проблем ветеранів і членів їхніх сімей. З ініціативи цієї ради було створено Комунальний заклад Ветеранський простір обласної влади, через який почали втілювати багато різних проектів з реалізації ветеранської політики.

Керівником комунального закладу стала Ольга Яковлева. Заклад проводить консультації, практичні заняття з учасниками бойових дій, членам їхніх сімей та родин зниклих безвісти захисників України.

У 2025 році в комунальному закладі Ветеранський простір почали створювати робочі місця фахівців із супроводу ветеранів та демобілізованих осіб. Заступником директора – керівником офісу по роботі із фахівцями з супроводу ветеранів і демобілізованих осіб призначено голову РОО УСВА Сергія Зініча, який, маючи великий досвід із захисту прав ветера-

нів і сімей загиблих, з першого дня активно включився в роботу.

18 липня Ольга Яковлева, Сергій Зініч і головний фахівець закладу Наталія Ханенко відвідали захисників, які проходять лікування та реабілітацію в Кліванському госпіталі ветеранів війни, і передали електричне крісло ко-

лісне для одного з захисників, який проходить реабілітацію в медичному закладі.

Як зазначив Сергій Зініч, придбання такого крісла – справа багатьох людей, які не залишилися байдужими до долі ветерана, зокрема, це заслуга і члена Львівської обласної організації УСВА Михайла Магеровського, який сприяв у зустрічі й переправленні цього засобу зі Львова до Рівного.

Тетяна ХОРОШИЛОВА.

НОВИЙ ЦИФРОВИЙ СЕРВІС

Ветеран Pro – цифровий простір у застосунку Дія, створений Мінветеранів спільно з Мінцифрою для ветеранів і ветеранок війни. Сервіс забезпечує зручний, швидкий та безбар'єрний доступ до основних державних послуг за принципом «єдиного вікна» – без черг, без паперової тяганини і без зайвих кроків.

НА СЬОГОДНІ доступні такі послуги: пошук фахівця із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб з оцінкою фахівця супроводу; ветеранський спорт; еОселя; еВідновлення; встановлення статусу особи з інвалідністю внаслідок війни; подання заяви на субсидію. Функціонал сервісу постійно розширюється відповідно до потреб ветеранської спільноти та з урахуванням вже наявних державних і місцевих послуг.

Як отримати доступ? Ветеран Pro доступний після встановлення мобільного застосунку Дія на пристрій із доступом до Інтернету. Для користування потрібна електронна ідентифікація через Дію, реєстраційний номер платника податків та електронне посвідчення ветерана.

Тож скористайтеся можливостями Ветеран Pro – отримуйте необхідні послуги швидко, зручно та без зайвого клопоту.

КРОК ДО СУСПІЛЬСТВА БЕЗ БАР'ЄРІВ

Уряд затвердив розроблений Міністерством культури та стратегічних комунікацій України операційний план заходів на 2025–2026 роки з реалізації Комунікаційної стратегії щодо створення безбар'єрного простору в Україні.

ЦЕЙ ДОКУМЕНТ є чітким переліком дій для міністерств, місцевих адміністрацій та інших органів, які відповідають за те, щоб доступність ставала реальною. У тому числі – в комунікації. План також передбачає ширше залучення до цього процесу громадських організацій, представників соціальних груп, які стикаються з бар'єрами, зокрема людей з інвалідністю.

Це черговий крок до формування в Україні суспільства, де кожна і кожен мають рівний доступ до інформації, сервісів і можливостей. Без зайвих складнощів. Без бар'єрів.

Реалізується на виконання Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні.

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

УКРАЇНЦІ ТУТ БУЛИ, Є І БУДУТЬ

І допис цей уночі в метро читає молода мама з донечкою на руках. І малеча так уважно роздивляється все навкруги. Ніби хоче запам'ятати все. Розказати колись своїм діткам про ці ночі в метро, про цю вершину людського духу.

Коли дідусь надуває матрац трьом онукам, бережно вкриває їх ковдрою й чує: «Діду, а мультик?» І, дистаючи планшет, каже: «Звісно, козаки, як же ж без мультика?»

А неподалік люди вмошуються поруч у спальних мішках, на твердій підлозі, але з такою ж твердістю всередині. Твердістю перемогти цю ніч. І протягом такої ночі на платформах, у паркінгах, в укріттях, у коридорах і ваннах мерехтять телефони десятками сповіщень.

«Летить». «Працює ППО». «Залишайтеся в укріттях».

І ми залишаємось, аби залишитись українцями у своїй державі, на своїй землі, побачити, як сходять сонце, і попри все сказати одне одному: «Доброго ранку!»

І ми завжди маємо віру, що це станеться. Саме так протягом століть і на Русі, і на Січі, в усі епохи, хоч би який ворог і з якого боку приходив, ніщо вороже не приживається на цій землі й не пускає тут коріння. І Україна залишається – залишається собою.

І ранок неодмінно настає.

І хочеться ще поспати, але ти знаходиш сили й підіймаєшся. Пишеш своїм, радієш, коли все в порядку. Читаєш допис того самого воїна: «Відбилися! Маємо пару годин перевести подих». А хтось пише: «Маємо кілька термінових потреб...» Ти закидаєш на збір і виходиш на вулицю.

У цей ранок, ідучи містом, своїм містом, ти бачиш довкола своїх. Бачиш обличчя людей і очі, в яких попри все є життя.

Бачиш, як попри все відчиняються кафе, як транспорт їде попри все.

І розумієш: держава – це люди. Їхня сила, стійкість, щирість, їхнє світло.

На зупинках, у заторах, у черзі по ранкову каву, коли всі трішечки гальмують, бо спали кілька годин. Але кожен це знає і з таким розумінням і теплотою ставиться до тих, хто поруч. До українців і українців, які тримаються 1238 днів.

І кожен такий день ми долаємо разом. Спільно. Справами, допомогою, підтримкою, підбадьорюючи одне одного і, звісно, жартуючи одне з одним. Іноді, бо без цього ніяк.

І коли жіночки-комунальниці саджають квіти у сквері, ти чуєш: «Хай та русня вдавиться, а в нас літо, і в нас усе має бути красиво!»

І кожна така ніч – ніч стійкості, кожен такий ранок – ранок єдності, коли життя все одно перемагає, показують, хто ми насправді.

Ми часто чуємо від партнерів: «Як вашим людям це вдається? Така міцність, витримка, сталевість...» Вони кажуть: «Це феномен українського народу».

Так, це приємні слова, але сьогодні українці тримаються не заради цього, не для гучних епітетів на нашу адресу. Ми просто люди, які захищають дім, свій дім, і ми не можемо інакше, бо не хочемо інакше. Не хочемо, аби тут була Росія. От і вся правда.

І все, що проходить Україна

щодня, – це не буденність, це – велика справа, яку робите ви. Герої на фронті, хто тримає позиції, хто щодня збиває ракети й «шахеди», хто гасить вогонь, хто розбирає завали. І кожен громадянин, який тримається увесь цей непростий час.

Я дякую вам. Мільйонам українців. Мільйонам характерів, із яких складається наша держава. Наш народ. Наша історія. І шлях від хрещення Русі – України до сьогоднішнього дня. Дня нашої державності й того досвіду кожного покоління, який допомагає нам сьогодні триматись, вірити в себе, вірити в Україну, вірити, що ми зможемо.

Бо українці тут були, українці тут є, українці тут будуть.

З Днем Державності, дорогі громадяни!

З Днем хрещення Русі – України!

Слава Україні!

ЗВЕРТАЙТЕСЯ ЗА ПІДТРИМКОЮ

Ветерани, ветеранки та їхні родини можуть напряму звернутися за підтримкою до структурних підрозділів з питань ветеранської політики за місцем проживання.

ВИ – ВЕТЕРАН, ветеранка, член сім'ї, або родини загиблого Захисника чи Захисниці і вам потрібна фахова консультація або допомога – наприклад, як стати в чергу на житло, вступити на навчання чи дізнатися про державні чи місцеві програми підтримки – сміливо звертайтеся до самостійних структурних підрозділів з питань ветеранської політики!

Вони функціонують при обласних (ОВА), районних (РВА) військових адміністраціях, а також у територіальних громадах (ОТГ).

Їх спеціально утворили, щоб державна підтримка для ветеранів й ветеранок була ближчою, зрозумілішою й доступнішою. Там працюють спеціалісти, які знають, як допомогти саме вам, і враховують потреби кожної людини.

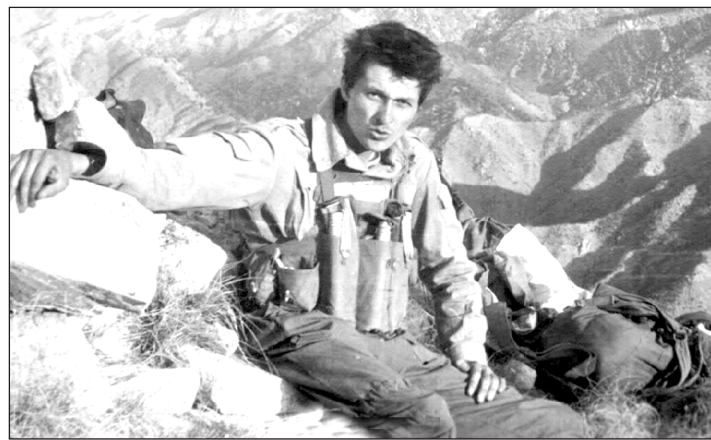
Тож не залишайтеся наодинці зі своїми питаннями чи проблемами. Звертайтеся до фахівців у вашому регіоні – вони проконсультують, допоможуть, підтримають.

Самостійні структурні підрозділи з питань ветеранської політики створено за ініціативи Мінветеранів на виконання постанови КМУ від 11.07.2023 № 702:

- Волинська область.** ПРОКОПЧУК Віта Сергіївна, начальник управління з питань ветеранської політики, post@upv.voladm.gov.ua
- Вінницька область.** ГРАЧОВ Андрій Сергійович, директор Департаменту ветеранської політики, dvp@vin.gov.ua
- Донецька область.** НАСІБЯН Артур Арамович, начальник Управління з питань ветеранської політики, upvetpol@dn.gov.ua
- Дніпропетровська область.** СТРАШКО Алла Олександрівна, юрисконсульт відділу ветеранської політики управління з питань ветеранської політики, helpatocentr@gmail.com, doromoga@adm.dp.gov.ua
- Житомирська область.** СОКОЛОВСЬКИЙ Денис Олександрович, начальник відділу з питань ветеранської політики, ztveteran@dfvp.zht.gov.ua
- Закарпатська область.** ПОЛЯК Андрій Емеріхович, в. о. начальника управління з питань ветеранської політики Закарпатської ОДА, veterans.policy@carpathia.gov.ua
- Запорізька область.** СОРОЧЕНКО Олена Вікторівна, начальник з питань ветеранської політики, zoda.wveteranpolityka@gmail.com
- Івано-Франківська область.** ПРИМИЧ Роман Станіславович, начальник управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської облдержадміністрації, veteranif23@gmail.com
- Київська область.** ШПАКОВА Тетяна Володимирівна, т. в. о. начальника Управління ветеранської політики, upvr@koda.gov.ua, atouszn_koda@ukr.net
- Кіровоградська область.** СІБОВА Наталія Миколаївна, начальник Управління у справах ветеранів, public@veterans.kr-admin.gov.ua
- Луганська область.** ГРАНОВСЬКА Олеся Андріївна, начальник Управління у справах ветеранів, uva@loga.gov.ua
- Львівська область.** СТЕФАНІШИН Майя Валеріївна, заступник начальника Управління з питань ветеранської політики, luvet@loda.gov.ua
- Миколаївська область.** МОРОЗ Наталія Володимирівна, завідувач сектору захисту військовослужбовців та членів їх сімей при Миколаївській ОДА, veteran@mk.gov.ua
- Одеська область.** СОКІЛ Олег Миколайович, т. в. о. начальника відділу з питань ветеранської політики Одеської ОДА, osokil@od.gov.ua
- Полтавська область.** САЄНКО Ольга Василівна, начальник Управління у справах реінтеграції, соціального захисту ветеранів та внутрішньо переміщених осіб, urszv@adm-pl.gov.ua
- Рівненська область.** КОРОЛЬОВА Марина Вікторівна, начальник Управління з питань ветеранської політики Рівненської ОДА, veteran@rv.gcw.ua
- Сумська область.** ТИХОНКОВ Ігор Анатолійович, виконуючий обов'язки начальника управління з питань ветеранської політики Сумської обласної державної адміністрації, veteran@sm.gov.ua
- Тернопільська область.** ДУДА Тетяна Станіславівна, начальник Управління з питань ветеранської політики обласної військової адміністрації, veteran@te.gov.ua
- Харківська область.** ПЕЧУРА Тетяна Миколаївна, в.о. начальника Управління у справах ветеранів Харківської обласної військової адміністрації, uprveterans@kharkivoda.gov.ua
- Херсонська область.** МАЗУР Дар'я Володимирівна, начальник Управління у справах ветеранів обласної державної адміністрації, upr_vet@khoda.gov.ua
- Хмельницька область.** ПІКАЛО Інна Леонідівна, начальник відділу підтримки ветеранів війни та членів їх сімей Хмельницької районної військової адміністрації, veteran@adm-km.gov.ua
- Черкаська область.** ПРЯДКО Володимир Іванович, виконуючий обов'язки начальника управління у справах ветеранів Черкаської обласної державної адміністрації, 45769070uprv@gmail.com, 03195719dszn@gmail.com
- Чернівецька область.** БІВЧАРЮК Валерій Іванович, начальник управління з питань ветеранської політики Чернівецької ОДА, uprv@bu-koda.gov.ua
- Чернігівська область.** ПЕТРЕНКО Оксана Михайлівна, начальник відділу з питань ветеранської політики Чернігівської обласної державної адміністрації, dp_vetpolicy@cg.gov.ua

Пам'ять

ПРОЩАВАЙ, «КАМІКАДЗЕ»!

ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ бойового завдання загинув Костянтин Оборін – ветеран війни в Афганістані, учасник боротьби за незалежність України, волонтер, наставник, багатодітний батько, дідусь, людина великої душі та відваги.

Він очолював Спілку ветеранів Афганістану Одеси та авіаклуб «Одеса» у Гідропорту.

Костянтин пройшов крізь афганське пекло. Він присвятив себе служінню й підтримці інших. Став символом реабілітації та надії для ветеранів, даруючи нові сенси через парашутний спорт, польоти й щире людську увагу. Його життєва філософія – «повітря лікує» – стала крилом для багатьох.

У 2014 році, ризикуючи власним життям, Костянтин

вивіз із полону 29 українських військових. А у 2022-му, піднявшись у небо над Одесою, виконав останню волю свого учня – Героя України Владислава Бувалкіна – розвіяти його прах над рідним містом...

Костянтин був не просто військовим – він був другом, наставником, волонтером, прикладом. Його досвід і щирість були безцінними.

Він і в свої 63 роки продовжував виконувати бойові завдання. І загинув, залишаючись вірним присязі, побратимам і Україні. Його смерть – болюча втрата для всіх нас, для тих, кому він був світлом, опорою, прикладом.

Висловлюємо щирі співчуття родині, близьким і всім, хто знав Костянтина. Його ім'я – у пам'яті, у небі, у наших серцях.

ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ДО ЦІВІЛЬНОГО ЖИТТЯ

У столичному конгрес-центрі готелю «Меркур» відбувся міжнародний семінар на тему «Інтеграція та покращання професійних можливостей ветеранів війни».

УРОБОТІ брали участь міжнародні експерти з країн-членів ЄС, Японії, США, представники силових відомств, неурядових організацій та керівники ветеранських організацій України.

Від ветеранської спільноти у зустрічі взяли участь: голова Київської міської Спілки ветеранів Афганістану Микола Гончаренко, ветеран Афганської війни голова Солом'янської районної організації Червоного Хреста України Віктор Городній, ветеран-доброволець, керівник медичного Центру «ЮМД-Медікал» Юрій Дамаскін.

Протягом двох насичених днів відбувся обмін досвідом між представниками міжнародних організацій, експертами та аналітиками ветеранських Хабів і представниками ветеранської спільноти України.

Зокрема, представники КМ СВА взяли участь в обговоренні та надали практичний напрацьований десятиліттями передовий досвід, зазначили прогалини та виклики, які існують сьогодні в інтеграції ветеранів війни:

підтримки, розвантаження та фізичної реабілітації ветеранів війни, інвалідів війни та членів сімей загиблих.

2. Підтримка ветеранів війни їхніх родин, загиблих військовослужбовців і військовополонених.

3. Передовий досвід і подальші кроки в інтеграції ветеранів війни, покращанні професійних можливостей, наданні підтримки ветеранам, їхнім сім'ям, які постраждали від війни, а саме:

– проведення тренінгів з професійної підготовки та розвитку навичок, необхідних для цивільного життя, що дозволяють їм здобути нові, затребувані на ринку праці навички та знизити рівень безробіття серед ветеранів. А співпраця з університетами, технічними коледжами та професійними навчальними центрами сприятиме наданню якісної освіти;

– впровадження обов'язкових програм підготовки до цивільного життя для всіх військовослужбовців, які готуються до звільнення. Програми мають включати інструктажі з написання резюме, стратегії пошуку ро-

боти, технік співбесіди та фінансового планування. Також важливо забезпечити психологічну підтримку й консультування;

– розробка менторських програм для підтримки ветеранів війни, де самі ветерани зможуть отримати підтримку і поради від тих, хто вже успішно інтегрувався у цивільне життя. Менторські програми забезпечують ветеранів війни необхідною підтримкою, порадами та мотивацією, допомагаючи їм адаптуватися до цивільного життя і розвивати кар'єру;

– проведення регулярних ярмарок вакансій для ветеранів війни та розробка програми стажування у різних компаніях, що дозволяють ветеранам війни здобути цивільний досвід і професійні навички. А співпраця з роботодавцями сприяє створенню нових робочих місць для ветеранів, допомагає їм знайти стабільне працевлаштування, сприяє кращій інтеграції у цивільне життя;

– забезпечення правового захисту ветеранів від дискримінації на робочому місці, і проведення навчання для роботодавців щодо прав ветеранів та їхніх обов'язків. Правовий захист гарантує, що ветерани мають рівні права на робочому місці, захищені від дискримінації та несправедливого ставлення, що сприяє їхній успішній інтеграції у робоче середовище.

На підставі почутих думок, пропозицій, напрацьованих і з урахуванням кращих міжнародних стандартів і практик командою Спілки ветеранів Афганістану розроблено низку конкретних рекомендацій щодо ефективного включення ветеранів війни після демобілізації у ринок праці та їх соціальну інтеграцію в мирне життя, які були направлені в профільні Міністерства, державні установи та комітети Верховної Ради України.

Після проголошення Україною незалежності 24-26 жовтня 1991 року II позачергова конференція СБІУ надала організації нову сучасну назву – «Українська Спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів)» (УСВА). Більш чітко було визначено мету діяльності: політичний, правовий, соціальний захист ветеранів війни на території інших держав, сімей загиблих, увічнення пам'яті про леглих побратимів, передача молоді героїко-патріотичних і духовних цінностей.

Восени 1991 року в Києві до госпіталю воїнів-інтернаціоналістів «Лісова поляна» для зустрічі з інвалідами та учасниками бойових дій в Афганістані приїхав Голова Верховної Ради України Леонід Макарович Кравчук. Він

УСВА. 35 РОКІВ БОРОТЬБИ І ДІЯЛЬНОСТІ

Досвід діяльності Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) по захисту прав ветеранів у конструктивній співпраці з органами влади

ПІСЛЯ ДЕРЖАВНОГО перевертання в Афганістані у квітні 1978 року (так званої «Квітневої – Саурської революції») значно збільшилася військова присутність СРСР у цій східній країні. Разом з сучасною зброєю в усіх силових відомствах ДРА зросли групи військових радників і спеціалістів, як правило, офіцерів і генералів. Їх загальна чисельність вже навесні 1979 року перебільшила тисячу осіб.

Регулярні, окремі підрозділи і частини Радянської Армії брали участь у подіях в Афганістані, починаючи з другої половини 1979 року. Але їх присутність маскувалася і реальні завдання утаємничувалися.

У грудні 1979 року всьому світові стало відомо про вторгнення до Афганістану так званого «Обмеженого контингенту» Радянської Армії, чисельність якого з часом перевищувала 100 тисяч військовослужбовців.

Радянське суспільство не було поінформовано про цілі та перспективи подій в Афганістані. ЗМІ згадували лише про «інтернаціональний обов'язок», «інтернаціональну допомогу» та захист південних кордонів СРСР.

Але вже 1979 року з'явилися перші жертви Афганської війни, а у 1980 і 1981 роках додому в СРСР повернулися живі учасники бойових дій в Афганістані.

Нагадаємо, що в Афганістан спрямовували звичайну молодь, яка підлягала черговому призову до служби у Збройних силах. Безпосередньо призовні комісії очолювали керівники місцевих органів влади.

У загальному підсумку за дев'ять років Афганської війни в ній брали участь більше 620 тисяч громадян СРСР. З України на Афганську війну були призвані близько 160 тисяч осіб.

Законодавче обгрунтування, тобто виправдання, Афганської війни робилося із запізненням. Також із значним запізненням видавалися нормативні акти щодо статусу і соціального захисту воїнів-інтернаціоналістів. Зокрема, перше свідоцтво про право на пільги було визначено лише наприкінці 1983 року.

У 80-ті роки минулого століття нове покоління ветеранів війни поверталось з воєн, про які радянському народові було зовсім невідомо. Напівтаємно ховали загиблих воїнів, утаємничували обставини їх загибелі. Родини загиблих воїнів не отримували належної компенсації та уваги влади. Важко було пояснювати походження поранень і бойових нагород тим, хто повернувся з місця виконання «інтернаціонального обов'язку».

Байдужі чиновники не могли і не бажали розуміти синів Батьківщини, які повернулися з пекла боїв на чужині. Лише одиниці добивалися справедливості.

Життя вимагало об'єднання зусиль ветеранів у боротьбі за гідне ставлення до ратної праці і свої соціальні права.

В обласних центрах, великих містах України розпочалося стихійне виникнення і початок діяльності рад воїнів запасу, до яких на правах секцій входили воїни-інтернаціоналісти, а також самостійних клубів, об'єднань, рад учасників подій в Афганістані.

Офіційне їх визнання як громадських структур розпочалося

тільки у другій половині 80-х років. Перші, визнані владою, ради воїнів-інтернаціоналістів були створені у Дніпропетровській та Полтавській областях, Києві, Черкасах, Чернівцях і Чернігові.

Для захисту своїх прав і визнання заслуг, передання свого бойового досвіду і патріотичного виховання молоді учасники війни в Афганістані продовжили об'єднуватись. Без цього було неможливе вирішення важливих спільних завдань.

У червні 1988 року в Севастополі було проведено Республіканський збір молодих воїнів запасу, на якому доти розрізнені спілки воїнів запасу та воїнів-інтернаціоналістів були об'єднані в Республіканську Раду воїнів

запасу, яку очолював С. В. Червонопиский.

На середину 1989 року в Україні вже діяли майже 200 об'єднань воїнів-інтернаціоналістів, а слова «інтернаціональний обов'язок» стали звичними для свідомого сприйняття громадськістю.

Закінчення воєнних подій в Афганістані в 1989 році пов'язано з бурхливими подіями в самому СРСР, з його розпадом, становленням на його просторі молодих незалежних держав і створенням нових законодавчих основ їх існування.

Одними з перших на пострадянському просторі визначилися зі своєю державною ідентичністю ветерани Афганської війни в Україні.

Згодом 25 червня 1990 року відбулася установча Конференція Спілки воїнів-інтернаціоналістів України (СБІУ). Ця дата й стала стартовою відміткою для становлення та організаційного росту міцного організованого «афганського» руху в Україні, який об'єднав представників усіх категорій воїнів-інтернаціоналістів, а у подальшому прийняв до своїх багатотисячних лав ще й учасників міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки, а зараз співпрацює з сучасними захисниками незалежності і територіальної цілісності України.

5 лютого 1992 року Президент України видав Указ «Про утворення Комітету ветеранів війни в Афганістані та воєнних конфліктів в інших зарубіжних країнах». Головою Комітету було призначено Червонописького Сергія Васильовича, особу з інвалідністю внаслідок війни.

Розпорядженням Президента України від 12 березня 1992 року № 41 затверджено Положення про Комітет. До сфери впливу Комітету входило близько 150 тисяч учасників бойових дій в зарубіжних війнах і конфліктах, а також члени їхніх сімей та члени сімей загиблих військовослужбовців.

Першим заступником і заступником голови Комітету були призначені учасники бойових дій в Афганістані Зубко Ю. Г. (1962 р.н.), Аблазов В. І. (1940 р.н.).

На прикладі створеного центрального органу виконавчої влади ветеранська спільнота, насамперед, Організація ветеранів України, вимагали створення центрального органу виконавчої влади з більш широкими повноваженнями, до компетенції якого повинні були б віднесені питання соціального захисту всіх ветеранів війни, військової служби і праці.

Президент України Леонід Данилович Кучма зберіг у системі центральних органів виконавчої влади Комітет, який до того часу довів свою спроможність вирішувати важливі державні гуманітарні програми.

Комітет змінював назву, підпорядкованість, рівень розпорядника коштів, нарощував обсяг завдань, але головні принципи його формування і діяльності залишалися неперушними.

У кадрових питаннях пріоритет і перевага надавалися ветеранам війни – на чолі Комітету і всіх його територіальних органів стояли особи з інвалідністю внаслідок війни і учасники бойових дій. Більша частина з них входила до складу колегій і виконавчих органів місцевої влади. Очолював Комітет відомий молодий авторитетний громадський діяч Червонописький Сергій Васильович.

З урахуванням громадської думки, накопиченого досвіду та у зв'язку з проведенням адміністративної реформи в Україні Указом Президента України від 4 січня 1997 року № 3/97 було утворено Комітет у справах ветеранів війни та воєнних конфліктів в іноземних державах при Кабінеті Міністрів України.

Головою реформованого Комітету було призначено Червонописького С. В.

Указом Президента України від 27 листопада 1997 року № 1309/97 затверджено Положення про Комітет.

До сфери впливу Комітету ввійшло 5 мільйонів осіб: ветерани Великої Вітчизняної війни, ветерани зарубіжних воєн і конфліктів, а також сім'ї загиблих воїнів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 24 квітня 1997 року № 397 «Питання Комітету у справах ветеранів війни та воєнних конфліктів в іноземних державах при Кабінеті Міністрів України» утворена гранична чисельність працівників центрального апарату у кількості 60 одиниць, в тому числі 27 – уповноважених представників Комітету в місцевих органах виконавчої влади.

Першим заступником і заступником голови Комітету були призначені учасники бойових дій в Афганістані Зубко Ю. Г. і Аблазов В. І.

Указом Президента України від 13 березня 1999 року № 250/99 Комітет у справах ветеранів війни та воєнних конфліктів в іноземних державах при Кабінеті Міністрів України перейменовано в Комітет України у справах ветеранів війни та воєнних конфліктів в іноземних державах.

Указом Президента України від 15 грудня 1999 року № 1573/99 утворено Державний комітет України у справах ветеранів на базі Комітету України у справах ветеранів війни та воєнних конфліктів в іноземних державах. Головою Держкомітету призначено Червонописького С. В.

Указом Президента України від 22 червня 2000 року № 811/2000 «Питання Державного комітету України у справах ветеранів» затверджено Положення про Держкомітет.

Постановою Кабінету Міністрів України від 28 березня 2001 року № 288 «Питання Державного комітету України у справах ветеранів» дозволено Держкомітетові мати колегію у кількості 13 осіб і затверджено її персональний склад.

До сфери впливу Держкомітету, крім 5 мільйонів ветеранів війни, їхніх родин та родин загиблих воїнів, додатково були визначені обов'язки брати участь у формуванні соціальної політики держави стосовно всіх 11 мільйонів ветеранів – тобто ветеранів війни, військової служби і праці.

Першим заступником і заступниками голови Держкомітету призначено учасників бойових дій в Афганістані Зубко Ю. Г., Аблазова В. І. та особу з інвалідністю внаслідок війни Раєвського В. А. (1948 р. н.).

Діяльність Комітету спиралася на активність і структуру, відкритість і контроль громадськості з боку всеукраїнського об'єднання ветеранів – Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) (УСВА).

(Далі буде).

В організаціях УСВА

ДОБРІ СПРАВИ ПРИЛУЦЬКИХ «АФГАНЦІВ»

ВАГОМУ ДОПОМОГУ в формуванні організації надали ветерани-«афганці», працівники військового комісаріату Валерій Рябець та Олександр Марченко. Вони мали списки тих, хто повернувся з Афганістану, допомагали в працевлаштуванні та лікуванні. Організаційні питання по реєстрації організації вирішував Анатолій Карпов.

Першим головою було обрано прикордонника Володимира Нежиборця, який майже десять років очолював організацію (з 1985 по 1995 рік).

У 1986 році організація вже налічувала більше 200 осіб і стала однією з перших на теренах Чернігівської області, яка мала свій Статут і брала активну участь в громадському житті району та міста Прилуки.

Традиційно днем пам'яті та вшанування загиблих побратимів став День прикордонника. Ще не було Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав. Підтримка та допомога сім'ям загиблих побратимів була одним з головних завдань організації. Завдяки небагачим керівникам підприємств міста батькам надавалася матеріальна та фінансова допомога, ремонт квартир.

По мірі того, як поверталися з Афганістану хлопці, виникла необхідність лікування та оздоровлення, отримання ліків. Та і більшість були ще молоді люди, які хотіли вчитися, працювати, мати свої сім'ї. За ці роки організація виросла до 300 осіб з урахуванням району.

У 1995 році на конференції було обрано Яременко Світлану Володимирівну головою організації. Виникла необхідність мати своє приміщення, де могли збиратися ветерани-«афганці». Таке приміщення було виділено по вулиці Константинівській, 142. Приміщення було відремонтоване силами членів організації, закуплені меблі.

13 липня 1995 році організація була зареєстрована як Прилуцька міськрайонна спілка ветеранів Афга-

Афганська війна змінила долю багатьох хлопців, які повернулися до рідної домівки. Бажання бути разом, ділитися спогадами, підтримувати один одного стали мотивом створення громадських об'єднань ветеранів-«афганців». Так у 1985 році в місті Прилуки ті, хто проходив службу на кордоні з Афганістаном, та безпосередні учасники війни створили першу громадську організацію ветеранів.

ністану при УСВА. Почалась активна співпраця з організаціями УСВА. Постійну допомогу надавав наш земляк, заступник голови УСВА Олег Міхнюк.

6 травня 1995 року в місті було урочисто відкрито пам'ятник загиблим землякам в Афганістані. Автором був земляк, архітектор П. Бережний. Пам'ятник розташований у Центральному міському сквері на центральній площі. На той час у місті проживало 11

малася підтримкою сімей загиблих, інвалідів війни. Протезування інвалідів та лікування потребували і сім'ї, і побратими. Було протезовано 4 члена організації, більше 20 пройшли оздоровлення в санаторії ім.Семашка у Криму.

Як структура УСВА організація почала фіксоване членство та облік, що давало можливість знати нагальні потреби ветеранів.

Бойові побратими з Ганною Іванівною Міхнюк.

сімей загиблих в Афганістані та 4 – в районі.

З 29 серпня 1997 року почала виходити газета організації «Чесне слово», яка стала добрим порадищем ветеранам-«афганцям» не тільки району, а і області. Тираж сягав майже 1000 примірників.

У 2000 році головою організації було обрано Володимира Проніна. Прилуцькі «афганці» стали активною бойовою організацією в Чернігівській області. Обрання членів організації депутатами різних рівнів – це повага до них як авторитетних людей.

Організація активно займалась оздоровлення ветеранів в республіканському госпіталі «Лісова поляна» в Пуці-Водиці. Було відремонтовано палати, де проходили лікування та реабілітацію ветерани з Прилук та Чернігівської області.

Олега Дем'яненка своїм головою ветерани обрали на конференції в 2004 році. Організація активно зай-

Гостро постало питання отримання житла для учасників бойових дій. Незважаючи на бюрократичний супротив тодішньої міської влади та за підтримки й допомоги голови УСВА Сергія Червонописького та його заступника Олега Міхнюка, квартири отримали майже 30 ветеранів-«афганців».

Багато добрих справ було зроблено дружною командою прилуцьких «афганців». Незважаючи на вік, сьогодні в лавах захисників України є і прилучани, які показують приклад героїзму та мають авторитет серед молодих воїнів.

Життя триває і продовжується історія Прилуцької організації ветеранів Афганістану.

Станіслав ВІХРОВ,
заступник голови
Чернігівського обласного
відділення УСВА.

ПАМ'ЯТАЄМО ПОЛЕГЛОГО ГЕРОЯ

У селищі Богатківці на Тернопільщині голова Теробласної Спілки ветеранів Афганської війни Богдан Гумницький разом з бойовими побратимами вшанували пам'ять воїна Пронишина Василя Богдановича, який героїчно загинув 40 років тому в Афганістані.

7 ЛИПНЯ 1985 року під час бойової операції біля населеного пункту Баглан радіотелефоніст рядовий Василь Пронишин разом з розвідгрупою передавали дані та корегували вогонь артилерії, але були атаковані моджахедами. У цьому бою Василь був важко поранений, ворожа куля пробила сонну артерію, стікаючи кров'ю, він до останнього подиху корегував вогонь і загинув як герой.

За мужність і відвагу Василь Пронишин нагороджений орденом Червоної Зірки (посмертно), одна з вулиць рідних Богатківців названа на його честь, на фасаді місцевої школи встановлено дошку в

пам'ять про подвиг героя-земляка. Ветерани-«афганці» відвідали могилу мужнього героя на місцевому кладовищі, де спільною молитвою, запаленням лампадки та покладанням квітів вшанували його пам'ять. Вони зустрілися з педагогічним колективом школи, де навчався полеглий герой.

40 років минуло з дня загибелі Василя Пронишина, але бойові побратими пам'ятають мужнього воїна і саме цього дня щороку проводять його могилу.

Нехай світла пам'ять про полеглих побратимів завжди живе у наших серцях...

Василь КОГУТ,
перший заступник голови
Тернопільської обласної
організації УСВА.

НОВИНИ ВОЛОНТЕРСЬКОГО ЦЕНТРУ

Не так давно ми долучалися до збору на медичне евакуаційне авто. Воно придбано і вже працює, хоча краще б воно простоювало. Усім, хто долучився, велика подяка!

МАЄМО НАДІЮ, що наш невеликий внесок допоможе врятувати життя чийогось сина, брата чи батька. Ідесь в Україні з полегшенням зітхне родина.

Цими днями хлопці з передової фронту були у Дніпрі й завітали до нас в офіс. Передали волонтерській спільноті Подяку за допомогу, до якої ми з вами долучалися. Вони сказали, що допомога в придбанні евакуації – це не просто гроші чи речі, це тепло наших душ і серце, яке гріє наших хлопців в окопах і додатково надає їм сили. Тим більше, що авто медевак на фронті – така необхідна річ.

Ми вдячні їм і пишаємось, що ми поруч. Ще раз велика подяка всім. Усі, хто бажає допомогти і долучитися до зборів, може зробити переказ на рахунок UA 57 305299 00000 26204698908573 АТ КБ «ПРИВАТБАНК» або на картку АТ КБ «ПРИВАТБАНК» № 4731 2196 5139 8202, отримувач ГОНТАР В. О., контактні телефони: 0685412838, 0632634942.

Прес-група ДМОВА УСВА.

ПІДТРИМКА РІДНИХ

У місті Кривий Ріг діють кілька місцевих бюджетних соціальних програм підтримки родин військових, які загинули, виконуючи свій військово-професійний обов'язок. Але і благодійники не залишаються осторонь.

НЕЩОДАВНО доставлено до домівки і передано ходунки для полегшення пересування мамі загиблого в Афганістані воїна – Надії Василівні Єфановій і мамі померлого учасника бойових дій Агнесі Вікторівні Пашковій.

Дякуємо за людяність і допомогу Міжнародному Благодійному Фонду «Об'єднані за Україну», заступнику голови КМО УСВА Потапову Василю Леонідовичу і голові Центрально-Міської районної Спілки ветеранів війни в Афганістані «Перевал» Якушеву Ігорю Сергійовичу за надання ходунків і за їхню доставку.

Людмила ЛОГВИНЕНКО,
голова Ради сімей загиблих і
померлих УБД в Афганістані
м. Кривий Ріг.

ВІРА, ГАРМОНІЯ ТА НАДІЯ

У День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні ветерани війни в Афганістані Індустріального району міста Дніпро відвідали благодійний концерт «Аве Марія» у Будинку органної та камерної музики.

ПІД КЕРІВНИЦТВОМ Антона Чернети органна музика наповнила слухачів глибокими емоціями, а виконавці творів відомих композиторів подарували незабутні враження. Орган – чудовий інструмент, що символізує віру, гармонію та надію.

Після концерту в теплій, дружній атмосфері ветерани ділилися думками про сьогоднішнє, згадували героїчне минуле та вшановували тих, хто загинув. З сумом згадали Бразника Анатолія Миколайовича, який свого часу очолював нашу районну Спілку членів сімей загиблих воїнів і померлих ветеранів війни. Він відійшов у вічність у грудні минулого року. Нехай його Душа спочиває в мирі.

За активну громадську діяльність ветерани війни отримали цінні подарунки, що стало знаком поваги до їхнього внеску.

За два дні після цього концерту росія нанесла ракетний удар по Дніпру, від вибухової хвилі постраждав і Будинок органної та камерної музики, повипадали і розбилися кольорові вітражі і скло у вікнах.

Фотокадри, зроблені під час заходу, – символ віри в мирне майбутнє, побудоване на моральних цінностях, загартованих війною. Нехай Україна живе в злагоді та процвітанні.

Віктор ЩЕРБИНА,
особа з інвалідністю внаслідок війни,
член УСВА, ВП ДМОВА в Індустріальному районі м. Дніпро.

КОЖНА СІМ'Я потребувала індивідуального підходу. Приклад 1999 року. Мати загиблого солдата Самострова Катерина Степанівна живе одна, часто хворіє. Отримує пенсію у 30 гривень, плюс за втратою годувальника ще 20 гривень. Вона сподівалася, ростила сина, у майбутньому свою підтримку, а тут... Пішли у вічність батько та мати Костянтина Самострова, а важкий осад на душі залишився. І таких фактів наводити можна багато.

Або батько загиблого сина Миколи Мотори пише листа 1 вересня 2000 року про проблеми, що посипалися одна за одною після загибелі сина. Пише, що за Союзу йому з дружиною було жити краще. Тоді існували райкоми комсомолу, хлопці надавали допомогу, та й військом був душа-людина – на таких земля тримається, але звільнили його на пенсію. Таких людей довго не тримають.

Командир військової частини надавав допомогу у виділенні машини для перевезення дров. Давав і солдатів порубати дрова. За це йому були вдячні. Але цю військову частину перевели до Брянська. І додалося роботи та смутку.

А пільги, які пільги! Раніше за дрова та газ платили 50% вартості – і отримуй їх, а потім ще ходиш у міськраду, щоб отримати повернення. І ніколи не отримуєш. Батько пише, що наразі таким задоволенням не користується. Краще віддає лісникам 50 гривень, і вони тобі привезуть воз дров.

«За скраплений газ платили 50% вартості, а тепер – ні. А пенсія – мізерна. Щоправда, у міськгазі знехотя видали один балон газу, але він давно закінчився. Пішов до голови міськради, а він відповів, щоб я сам ішов домовлятися до начальника міськгазу, бо не має права йому наказувати. Коли пішов до нього, то він таку мораль прочитав, що за весь час роботи, а я був у передовиках, такого не чув. Зрештою видав, що, може бути, до кінця року і завезе, але взимку газ не горить».

Сім'я Мотори була єдина така у Семенівському районі. Вже немає в живих батьків, а лист, який підтверджує бездушність чиновників на місцях, зберігається в архіві обласного комітету сімей загиблих.

Чому ми такі черстві до чужого горя?

Згадала слова відомої письменниці Люко Дашвар, авторки книги «Ініціація»: «Сусідське не болить, тільки дратує. Болить тільки своє». Ці слова, до речі, відносяться до тих, хто вершить долями матерів, батьків, дружин, дітей, які втратили своїх рідних, дорогих серцю синів, часом єдиних, чоловіків, батьків.

Про роботу комітетів сімей загиблих військовослужбовців в Афганістані міста Чернігова, Ніжина, Прилук. У районах турботу про сім'ї здійснювали «афганці» на чолі з їхніми головами.

У місті Чернігові з 1990 до 2020 року змінилися три голови комітету сімей загиблих військовослужбовців у ДРА.

З 1990 до 1998 року головою комітету сімей загиблих працювала на громадських засадах Гаршина Ніна Петрівна.

Спочатку було важко. Знайом-

ство із сім'ями. Кожен має свій характер, амбіції. Потрібний до кожного індивідуальний підхід, а таких сімей у місті 25 і одна – зниклого безвісти.

Ніна Петрівна не забувала привітати з днем народження, з ювілеєм, знайти добре слово і підтримати сім'ю, хоча сама цього потребувала, бо на руках у неї було двоє дітей – Сергій, Володимир і старенька хвора мати.

Коли 19 вересня 1984 року загинув Микола Петрович Гаршин – чоловік Ніни Петрівни, Вові було всього вісім місяців. Рана була свіжа, стан здоров'я нестійкий, вона інвалід другої групи, маленькі діти. Але вона всю себе віддавала роботі, знаходила добре слово і для хлопців-«афганців». У цьому їй завжди приходила на допомогу сестра Віра Бих, і вона стала членом нашої великої «афганської» сім'ї.

Працюючи на землі, на городній ділянці у садівничому товаристві «Шурави» в селі Полуботки (створене зусиллями Василя Івановича Шевчука у 1992 році), Ніна Петрівна відволікалася від важких думок, які не давали жити. Але завжди знаходила підтримку з боку сімей загиблих, «афганців» і сестри Віри.

Під час керівництва організацією Сергієм Гриневичем, Ніна Петрівна деякий час працювала продавцем у кіоску навпроти клубу по вулиці Свердлова, 2. Робота давала можливість покращити матеріальне становище сім'ї. Виручені кошти від продажу товарів йшли на матеріальну допомогу інвалідам, сім'ям загиблих, «афганцям».

Але поєднувати роботу продавця та голови міського комітету сімей загиблих було важко, на її прохання вона була переобрана на звітно-виборних зборах сімей загиблих.

Новим головою обрали Алексеєву Ольгу Іванівну – маму загиблого сина Ігоря.

Лейтенант Алексеєв Ігор Григорович загинув 17 вересня 1984 року. Нагороджений орденом Червоної Зірки. Його ім'ям названо вулицю в Чернігові, встановлено меморіальну дошку на фасаді школи № 1 ім. Горького, де він навчався.

Протягом багатьох років на його пам'ять, а потім пам'яті військовослужбовців, у Львові проводяться змагання зі спортив-

ного орієнтування на місцевості серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів Чернігова, Бахмача, Куликівки, Ніжина, Гомеля.

За час керівництва (на громадських засадах) Ольгою Іванівною Алексеєвою з листопада 1998 до 20 січня 2008 року зроблено багато як для сімей загиблих, так і для «афганців». Мати, яка втратила сина на Афганській війні, знаходила в собі сили, щоб дбати про інших матерів, батьків, вдів та їхніх дітей. Порадити та допомогти у різних життєвих ситуаціях.

Вона була найчастішим гостем у сім'ях, а їх у неї 24. Вирішувала питання як соціального, так і матеріального захисту сімей загиблих спільно з обласним комітетом сімей загиблих та «афганцями».

А ще – забезпечення картоплею та овочами на зиму, полив го-

Я ЖИВУ, ЩОБ НАШИХ СИНІВ ПАМ'ЯТАЛИ

Про становлення і багаторічну роботу обласного комітету сімей загиблих військовослужбовців в Афганістані при Чернігівському обласному відділенні УСВА продовжує свою розповідь його голова Лариса Олександрівна Кожар.

родів у садівничому товаристві, фінансова допомога, забезпечення медикаментами.

Ольга Іванівна була чудовою господаркою, уважною та дбайливою дружиною та мамою для сина Олексія. Її доброти вистачало на всі сім'ї загиблих та «афганців». Для неї не існувало чужого болю. Це мужня жінка, котру не зламало горе.

У 1990 році її товариш по службі, вона працювала на інструментальному заводі, приніс газету «Аргументы и факты» з листом жінки, яка дізналася, що її син перебуває в полоні у моджахедів. Нещасна мати просила допомогти їй зібрати гроші на викуп. Окрім адреси жінки, в газеті було опубліковано фото військовополонених. Якщо мені не зраджує пам'ять, то їх на фотографії було троє. В одному з них Ольга Іванівна, начебто, впізнала сина.

Так почалося її ходіння по муках. Вона зверталася за допомогою до Леоніда Кравчука, Бориса Єльцина, Бориса Громова.

Коли вона збиралася до Москви, ми її підтримували морально та матеріально. З нею також їздила мати безвісти зниклого 5 жовтня 1983 року Сергія Обласова – Надія Іванівна Обласова.

Там їм і ще 41 матері довелося пройти через випробування та опізнання, які їм влаштували організатори зустрічі на Луб'янці. Не всі витримували перегляд фільму, знятого ірландським телеоператором в Афганістані у моджахедських таборах. Але найважче було чути, як представник КДБ кричав в обличчя матерям, що вони погано виховали синів, якщо ті потрапили в полон.

Після зустрічі з моджахедами вдалося повернути на батьківщину 21 військовополоненого.

Її син Ігор Алексеєв героїчно загинув на Афганській війні.

Спільно з обласним комітетом завдяки контактам з головами МСЕК у 2000–2001 роках за станом здоров'я групи інвалідності було оформлено по місту Чернігову 8 членам сім'ї. Це Бріль С. А.

– 2 гр.; Корж М. С. – 1 гр.; Камська М. Т. – 3 гр., а після втручання голови обласного комітету через три дні на перекомісії було встановлено 2 групи інвалідності; Камський М. В. – 2 гр.; Матюшенко О. Ф. – 2 гр.; Добровольський В. – 1 гр.; Алексеєва О. І. – 2 гр.; Бріль А. К. – 1 гр.

У Носівському районі – Міщенко Григорій – 1 група та коляска, у Бобровицькому районі – Кучерявець Григорій – коляска.

4 вересня 2014 року Ольга Іванівна пішла з життя. Світла пам'ять нехай їй і вічний спокій.

У січні 2008 року головою міського комітету було обрано Шаповал Світлану Леонітівну. Її син Олег Шаповал навчався у школі № 27 Чернігова. Після закінчення восьми класів вступив до ПТУ № 6 на століяра-червонодеревника. Здобув третій розряд. Пішов до армії, коли йому ще не виповнилося 18 років. Загинув в Афганістані 30 квітня 1984-го вісімнадцятирічним в ущелині Хазара провінції Панджшер.

Олег загинув зі своїм командиром першого мотострілецького батальйону 682-го полку капітаном Олександром Корольовим. Того самого чорного дня з комбатом Корольовим загинули 87 військовослужбовців, серед яких 18 офіцерів і прапорщиків.

Докладно про ці події писали друг Олега – Юрій Русанов і член Національної Спільки журналістів України Лариса Махіна у третьому виданні книги «...А перетворилися на білих журавлів», (Чернігів, РІК «Деснянська правда», 2007 рік). Це документальна повість-рекевієм, третє видання, виправлене та доповнене, присвячене тим, хто виконував свій військовий обов'язок в Афганістані.

Юрій Русанов у цій документальній повісті прагне увічнити пам'ять про своїх бойових друзів.

На нашій традиційній зустрічі в «афганському» клубі 5 січня 2006 року я вручила кожній родині друге видання книги «...А перетворилися на білих журавлів» з підписом від авторів, а також у 2008 році вручила всім головам район-

них «афганських» організацій на обласному засіданні правління УСВА.

По-сімейному проводить зустрічі Шаповал Світлана Леонітівна спільно з обласним комітетом сімей загиблих і членами президії міської та обласної «афганських» організацій до Нового року та Різдва Христового, 8 Березня, Дня Перемоги, річниці міської організації УСВА, до Дня звільнення міста від фашистських загарбників за участю керівників ОДА, міської та районних у Чернігові рад, депутатів, ветеранів Другої світової війни та партизанського руху, представників громадських організацій, сімей загиблих в АТО ГО «Єдина родина Чернігівщини», благодійників.

На зустріч запрошує солістів із філармонійного центру та Палацу культури, студентів із музичного коледжу ім. Л. Ревуцького, а також учнів шкіл, ліцеїв, в яких навчалися загиблі воїни-«афганці». Деякі з них – родичі ветеранів-«афганців» і загиблих воїнів. На зустрічах звучать душевні пісні і спогади.

Проводимо виставки художньої вишивки членів сімей загиблих та фото квітів.

Такі зустрічі дарують незабутні години тепла та приємних хвилювань, дають можливість згадати й вшанувати ветеранів Великої Вітчизняної та Афганської воєн та перенестись у прекрасний світ краси.

Також відвідуємо виставки картин, створених «афганцями». Борщ Юрій Олексійович (Ічня) проводив виставку на Алеї Героїв до Дня міста Чернігова, у військово-історичному музеї імені В. В. Тарновського, бібліотеці ім. В. Короленка на «афганську» тематику «У моїй долі був Афганістан».

Віктор Шульга (Київ). Виставка проходила у колеґімі на Валу. Яскраві фарби полотен, на яких відбито природу з усіма її проявами.

На згадку про побратима у Молодіжному центрі Чернігова працювала виставка картин чернігівця-«афганця» Володі Головача. Писати картини він почав лише після Афганістану. У кожну з них вкладав своє бачення тих подій, свої думки й почуття. Вони – його біль та обов'язок, пам'ять про загиблих товаришів. Їх у нього дванадцять. На виставці картин Володі побували сотні чернігівців та гостей міста.

І. Россохін у своєму вірші «Солдатыськи полотно», присвяченому Володимирі Головачу, писав:

Твої картини – як ікони.

В них подвиг і німім докір.

І кров'ю політи схили

Засніжених афганських гір.

Вони різкі і неприглажені,

На них – кривава та війна.

І людям більше слів розкажуть

Твої солдатські полотна.

Володію любиві всі. Пам'ять про нього залишається в його картинах, що зберігаються в музейній кімнаті нашої міської організації, у вірші «Афганський хрест», який батькові присвятила дочка Юля, у вірші «Політ зірки» Єлагіна Олександра Миколайовича – «афганця» з Херсона.

(Далі буде).

БЕЗОПЛАТНЕ ПРОТЕЗУВАННЯ

Упродовж шести місяців 2025 року держава забезпечила якісними допоміжними засобами реабілітації понад 56 тисяч українців. Загалом, за даними Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, за перше півріччя в межах державної програми українці отримали майже 208 тисяч виробів на загальну суму 2,4 мільярди гривень.

НАЙБІЛЬШЕ засобів реабілітації видано у Дніпропетровській, Львівській, Житомирській, Харківській та Тернопільській областях.

«Забезпечення засобами реабілітації – це про повернення людини до активного гідного життя. Ми будемо системою, де кожна людина, яка потребує засобу реабілітації, від ортопедичного взуття до складного протезу кінцівки, отримує його вчасно, без зайвої бюрократії, і головне – має можливість вибору», – зазначив заступник міністра соціальної політики України Володимир Василенко.

Серед виданих засобів реабілітації:

- протези верхніх і нижніх кінцівок – 9,4 тис виробів;
- ортопедичне взуття – понад 96 тисяч одиниць;
- протезно-ортопедичні вироби – майже 30 тисяч одиниць;
- крісла колісні – понад 8,4 тисяч;
- протези молочної залози – понад 48 тисяч виробів;
- інші засоби реабілітації – 21,7 тисяч одиниць.

Забезпечення допоміжними засобами реабілітації здійснюється відповідно до індивідуальної оцінки потреб людини, яку проводять експертні команди. Така система працювала з 1 січня 2025 року.

Щоб отримати допоміжний засіб реабілітації, необхідно подати заяву – онлайн через Соціальний портал Мінсоцполітики (soc.gov.ua) – за наявності оцінювання повсякденного функціонування експертними командами. Також це можна зробити через органи соціального забезпечення або ЦНАП. Подання заяви можливе не лише за місцем реєстрації, а за фактичним місцем проживання. Людині не потрібно самостійно збирати довідки – усю необхідну інформацію вносять фахівці одразу в електронну систему.

Усі категорії осіб, які потребують засобів реабілітації, можуть самостійно обирати постачальника – із понад 100 виробників. Держава фінансує навіть найсучасніші високофункціональні протези вартістю понад 4 млн гривень. Суттєве підвищення граничної вартості протезів, запроваджене Мінсоцполітики наприкінці минулого року, дозволяє використовувати кращі комплектуючі та задовольняти підвищений попит на складне протезування.

Нагадаємо, уся детальна інформація про державну програму безоплатного забезпечення засобами реабілітації, послуги ремонту або заміни засобу у разі потреби розміщена на спеціальній онлайн-платформі protez.msp.gov.ua

ЗУБОЛІКУВАННЯ І ПРОТЕЗУВАННЯ

ЗА ПОСЛУГОЮ зуболікування безоплатно доступні:

- первинний огляд;
- рентгенологічні дослідження;
- лікування карієсу та його ускладнень;
- лікування травматичних і нетравматичних ушкоджень зубів;
- відновлення анатомічної форми зубів;
- видалення зубів;
- видалення конкрементів з поверхні зубів;
- шинування зубів;
- знеболення;
- невідкладна медична допомога у разі необхідності;
- безбар'єрний доступ.

Кількість послуг і пролікування зубів визначає лікар, враховуючи індивідуальні потреби, у межах суми до 24952 грн.

Кроки для отримання послуг зуболікування: звернутися до медзакладу, який має договір з НСЗУ, заповнити заяву та пред'явити оригінали паспорта, ідентифікаційного коду та посвідчення, що підтверджує

Для ветеранів і ветеранок доступні безоплатні послуги зуболікування та зубопротезування. Отримати їх можна у медзакладах, які уклали договори з НСЗУ, незалежно від місця проживання чи реєстрації.

статус (учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, військовослужбовця).

Послуги зубопротезування доступні у 45 медзакладах України, що мають договір із НСЗУ за цим напрямом (переглянути на онлайн-мапі: <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/pilotnyi-proekt-zuboprotezuвання-mapi>).

До послуги зубопротезування входять:

- обстеження пацієнта;
- діагностика – огляд, рентген, ортопантомографія за показаннями;
- виготовлення та встановлення – металокерамічні, бюгельні, акрилові, нейлонові протези, вкладки;
- лікування – обробка опорних зубів;
- знеболення на всіх етапах;
- корекція, полірування, адаптація до протезів.
- невідкладна допомога у разі необхідності;

– безбар'єрний доступ.

Кроки для отримання протезування: взяти направлення у стоматолога та звернутися до медзакладу, який має договір з НСЗУ; написати заяву і пред'явити оригінали паспорта, ідентифікаційного коду і посвідчення, що підтверджує статус (учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, військовослужбовця).

Ветерани та ветеранки можуть за один раз отримати послуги зубопротезування на суму до 34966 грн. Обсяг послуг і кількість зубів визначає стоматолог відповідно до потреб. Якщо ж згодом виникне потреба в протезуванні іншого зуба, можна повторно звернутися до лікаря, отримати направлення, і вартість нової послуги також буде оплачена державою в межах передбаченого фінансування.

ЯКЩО НЕОБХІДНІ ШТУЧНІ СУГЛОБИ

В Україні діє спеціальна електронна черга для тих, хто потребує операції зі встановлення штучних суглобів. Це зроблено, щоб процес був прозорий, справедливий і безкоштовний. А ветерани й ветеранки війни мають право пріоритетного запису до такої черги.

Де працює? У майже 100 медичних закладах по всій країні. Записатися до електронної черги можна незалежно від місця проживання, але лише в один медзаклад і тільки на один тип суглоба.

Як потрапити в електронну чергу?

1. Для реєстрації в електронній черзі слід звернутися до медзакладу, який надає послуги з безоплатного ендопротезування.

2. Напишіть заяву у довільній формі. Вкажіть:

- прізвище, ім'я, по батькові;
- дату народження;
- ІПН (РНОКПП);
- серію і номер документа, що посвідчує особу.

3. Додайте медичний висновок від ортопеда-травматолога (форма №028/о). Якщо такого немає – отримаєте його після консультації у лікаря в цій же лікарні. Для цього потрібне направлення від сімейного лікаря.

4. Надайте документ, що підтверджує статус ветерана/ветеранки.

Лікар внесе всю інформацію в

електронну систему. Документи перевіряються й підписуються електронним підписом лікаря.

Як працює черга? Після реєстрації система автоматично визначає вашу позицію в черзі. Черга формується за медичними показаннями, терміновістю та датою звернення. Коли ваша черга настане – вам зателефонує лікар або надійде повідомлення з інструкціями.

Що далі? Після операції лікар оновлює статус у системі. Уся інформація зберігається й контролюється автоматично. Лікарні щомісяця публікують дані про надані операції та наявність протезів.

Детальніша інформація – на сайті МОЗ або за телефоном гарячої лінії 0800 505 201.

БІЛЬШЕ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Продовжуємо розширювати доступ до якісної медичної підтримки, яка враховує досвід участі у бойових діях і забезпечує індивідуальний підхід до кожного і кожної, хто боронив Україну.

НА СЬОГОДНІ вже 973 заклади первинної медичної допомоги уклали контракти з НСЗУ (це 43,9% від загальної кількості) і надають ветеранам й ветеранкам розширений перелік безоплатних послуг.

Загалом вже 1010 надавачів первинної медичної допомоги подали заявки на укладання контракту. Вони отримуватимуть додаткове фінансування за надання послуг ветеранам й ветеранкам – майже 650 грн до базового пакету медичних гарантій для лікарів первинки (майже вдвічі більше, ніж для цивільного населення).

У бюджеті Міністерства у справах ветеранів на 2025 рік на ці послуги передбачено 127 млн грн.

Тож звертайтеся! Уточнити контакти медзакладу за договором можна в контакт-центрі НСЗУ за безоплатним номером 16-77 або уточнити безпосередньо у свого лікаря.

Також нагадаємо, як ветеранам й ветеранкам отримати більше безоплатних медичних послуг, а лікарям – доплату за допомогу Захисникам й Захисницям.

Хто зможе скористатися? Звільнені з військової служби учасники бойових дій, люди з інвалідністю внаслідок війни.

Які безплатні медпослуги можна отримати?

1. Індивідуальний план спостереження та лікування, обстеження, діагностика, профілактичні огляди з урахуванням стану здоров'я ветерана війни, наявних хронічних захворювань, історії хвороби і приналежності до групи ризику.

2. Скринінг на рак, пов'язаних із наслідками бойових дій:

- посттравматичний стресовий розлад (ПТСР);

- гіпертонічна хвороба;
- хронічний больовий синдром;
- хвороби органів травлення тощо.

3. Надання розширених послуг з психологічної допомоги, психотерапії (супровід пацієнтів з ПТСР і відстеження динаміки ПТСР).

4. Скерування за необхідності на консультації з лікарем-психіатром, психологом або психотерапевтом (індивідуальна і групові терапії, сесії когнітивно-поведінкової терапії для роботи з травматичним досвідом, програми управління стресом, тривожністю та депресією), подальший супровід і спостереження.

5. Супровід і лікування хронічних станів і наслідків бойових травм із забезпеченням своєчасного консультування для подальшого лікування (консультації лікаря ортопеда-травматолога, лікаря-невролога, лікаря-хірурга тощо). Участь у лікуванні хвороб і травм опорно-рухової системи, зокрема артриту, артрозу, травм суглобів, а також станів після ампутації кінцівок, догляді за протезами та куксами.

6. Виявлення порушень зору та слуху, подальший супровід із забезпеченням своєчасного консультування і лікування відповідними спеціалістами.

7. Участь в розробці та виконанні індивідуального плану реабілітації для пацієнтів з посттравматичними станами. Забезпечення консультації лікаря фізичної та реабілітаційної медицини (ФРМ) для визначення обсягу реабілітаційних заходів, спеціалізованих вправ для відновлення після травм і захворювань.

8. Призначення лікарських препаратів для лікування хронічного больового синдрому, а також для контролю специфічних неврологічних і психоемоційних розладів.

Якщо у ветерана або ветеранки діагностована важка невиліковна хвороба (стан), держава гарантує надання паліативної допомоги. По суті це комплекс медичних послуг, направлених на покращання якості життя: полегшення симптомів, контроль болю, а також психологічна і соціальна підтримка.

ПАЛІАТИВНА ДОПОМОГА

ПАЛІАТИВНА допомога входить до Програми медичних гарантій, а відтак безкоштовна. Вона може бути надана людям з інсультами, онкологічними захворюваннями, розладами психіки, хронічною серцевою недостатністю, деменцією, цукровим діабетом, хворобою Альцгеймера тощо.

Існує дві форми надання паліативної допомоги: стаціонарна (у лікарні); мобільна (на дому у пацієнта).

Стаціонарна паліативна медична допомога надається пацієнтам у лікарнях, спеціалізованих відділеннях і хоспісах, які уклали договір з Національною службою здоров'я України (НСЗУ) на цей пакет послуг. Він включає:

- цілодобовий лікарський та медсестринський догляд;
- контроль болю, симптомів та загального стану пацієнта;
- проведення лабораторних аналізів та інструментальних обстежень (ЕКГ тощо);
- медикаментозне забезпечення, у тому числі наркотичними анальгетиками;
- надання харчування та засобів мобільності на весь період госпіталізації;
- можливість перебування родичів із пацієнтом;
- навчання родичів догляду за хворими.

Мобільна паліативна медична допомога надається мультидисциплінарними командами закладів, які мають договір з НСЗУ. Пацієнт може отримати її вдома або за місцем перебування. Послуга включає:

- виїзди мобільної паліативної команди для оцінки стану пацієнта;

- оцінювання хронічного больового синдрому та його запобігання, лікування й контроль (у т.ч. призначення та виписки наркотичних і ненаркотичних анальгетиків);

- проведення лабораторних аналізів та ЕКГ (за можливості – на місці);

- оцінку та корекцію нутриційного статусу;
- організацію стаціонару вдома за потреби;

- оцінку та визначення потреб пацієнта/пацієнтки в асистивних засобах для мобільності;

- забезпечення необхідними медикаментами, перев'язувальними матеріалами, медичними виробами;

- навчання родичів догляду за пацієнтом;
- телемедичні консультації для віддаленого спостереження.

Як отримати безоплатну паліативну медичну допомогу?

Звернутися до свого сімейного лікаря або лікуючого лікаря (онколога, невролога, терапевта), який визначить потребу в паліативній допомозі; отримати направлення на мобільну чи стаціонарну паліативну допомогу; звернутися до закладу, який має договір з НСЗУ на надання стаціонарної та мобільної паліативної медичної допомоги.

Уточнити інформацію про заклади, в яких надаються такі послуги, можна в контакт-центрі НСЗУ за номером 16-77 або знайти їх на електронній карті місць надання послуг за Програмою медичних гарантій <https://cutt.ly/seXFxcC>.

ПЕРША ДОБА нової ротації, нові 30 днів (загалом + 190). Нове місце, нова локація, нові дороги, нові лікарні.

І найстрашніше – новий ритм війни.

Безпілотники пів ночі перелітали над нами, несучи свій огидний звук і розруху на тилівій території, а менші смертоносні дрони полювали в зоні бойового зіткнення. Перша ніч: два – триста, два – на щиті... Молоді хлопці, у яких попереду під мирним небом було б ще років 50-60 життя. А тепер на дверях маленької господарської прибудови маркером написано НА ЩИТІ, і тіла двох легенів чекають автомобіль, щоб з почестями повернутися на завжди додому.

Щодо поранених, то одного з двох евакуйовував наш екіпаж. Традиційна робота медеваку: швидкість, контроль, підключена апаратура і стогін пораненого бійця. Ці втрати – фактично – одним дроном... Впевнений, що відео атаки на наших хлопців ширяться в росії під веселу музику. Такий новий день нової ротації і нової війни...

Робота медевакуації пов'язана, перш за все, з готовністю як внутрішнього настрою, так і автомобільного транспорту. Працювати можна багато годин, а можна бути в режимі очікування 24 години (бо всі живі-здорові). Але «розмірене» життя підбадьорюють КАБи. Ще перша доба не закінчилась, а три їх вже в селі. Трисекундний свист – і потужний вибух. І так тричі за 10-15 секунд... Через хвилину знову налякані пташечки заводять свої пісні, сидючи на вишні, яка вже підчервнюється плодами. Ще сонце не сіло, а пташки вмиють замовкли: в селі frv-дрон. Дві хвилини дзигчання по вулицях і вибух: чи у щось поціливі, чи просто впав? Медики перші дізнаються результат. Тому знову режим очікування.

Перша доба ще не закінчилась...

Друга доба бойового медичного чергування пройшла спокійніше: дві евакуації на два екіпажі. Проте під вечір, як за графіком, три КАБи прилетіли десь на околиці села. Вікно спальні розташоване на схід, тому, коли не шумлять генератори (а в населеному пункті вже більше восьми місяців немає світла), звук прольоту авіабомби чути за деякий час, що видається досить довгим до вибуху. Слухаєш небо і обираєш собі місце, куди залегати, якщо в твою сторону... Неприємні відчуття.

Що ж, наступає вечір. Традиційно чекаємо на frv-наліт по сірому, якими ворог тримає близький тил у напрузі. А вночі маю ще свої години днювальності.

Пізнювечірня евакуація теоретично не мала зайняти багато часу, проте колеги попередили, що дрони залетіли в село. Відповідно, довелося, їдучи дорогою, очікувати, допоки в них сядуть батареї чи знайдуть будь-яку ціль для удару. Повернулися на позицію далеко за північ, а через дві години – на чергування...

Світає тут на пів години раніше. О четвертій вже видно, тому і чергування легше, очі не злипаються. Із нового, під ранок з дзигчанням шибко на заклеєних вікнах, уже не три, а сім бомб впали десь на околицях. У таких умовах навіть ніяково читати новини про мирні переговори: війна від агресора не припиняється.

Храм душі нашої

свідками результатів чорної роботи цієї розвідки. Сьогодні десь на околицях відбулася цікава ворожа атака: спочатку впало кілька авіабомб, а через пару хвилин – цілий «пакет граду». Видно, використовують тактику подвійного удару, мовляв, якщо хтось вижив після КАБу або хто прийшов на допомогу, то цей квадрат накривається боеприпасами РСЗВ.

Війна – це не тільки вузька лінія боезіткнення, це смертельна зона 20-кілометрової глибини.

Переночували. Подякували Богу за прожити ніч. Починаємо новий день.

Генрік Сенкевич, починаючи «Вогнем і мечем», описував погоду над Україною як знамення майбутніх буремних подій середини XVII століття. І нині ця погода вражає. Від прохолодних ночей – враз +35 в глибокій тіні дерев.

Дякувати Богу, на території

Вирушаємо в ніч. Пацієнт підключений до реанімаційного обладнання, моніторів та інших чужеродних життєво необхідних речей.

Хоча і знеболений, проте поранений весь час рухає то руками, то ногами, весь час стогне, шукаючи зручну позу, в надії, що поранення не так будуть боліти. А боліти є чому. Неозброєним оком розумієш, що попереду в нього ще не одна операція для порятунку життя. Та в ту мить він у руках колег-медиків. У нашому екіпажі вони достатньо молоді – 25 і 23 роки.

І ось дорогою чую спочатку вмовляння медика до бійця, щоб він не рухався, не крутився, не збивав ані апаратуру, ані медичні системи. Зрештою, голос медика сильнішає, а тембр вмовлянь мужнішає: «Друже! (Пораненому більше 50 років). Слухай мій наказ!

тунку. Проте війна змінилась, і «золотою» стала доба, а не година. А інколи «золотим» є лише шанс, і то – не для всіх. Сьогодні до стабункту прилетів пікап, але шансу вже не було: поранення не сумісні з життям. По тілу полегло чітко видно, що допомога надавалась згідно з установленими протоколами, за його життя боролись. Але шансів не було... Треба бачити, як переживали його товариші. Було видно, що хлопці сильно побиваються, видно, що вони старались. Проте смерть, буває, непереборна.

Я стояв біля пікапу, тихенько читав молитву за упокой, віддаючи шану не бійцю, не побратиму, а найкращому сину найкращої матері, можливо, найкращому батьку найкращих дітей, найкращому чоловіку найніжнішої дружини... Я навіть не знаю його

ЗАПИСКИ НА ПОЛЯХ ПРОЖИТИХ ДНІВ

нашої відповідальності вдень поранень не було, а нічні виїзди не такі жаркі.

Життя увійшло в своє навколовоєнне русло: день, ніч, гуркіт арти, прийом пацієнтів, перевезення до лікарень, день, ніч, і так по колу.

Дивовижним було зранку на день Святої Трійці почути церковний перездзвін. Тієї частини ночі я був днювальним/черговим. Зранку подумав, що мені сниться Свято! Навіть не зрозумів, що відбувається. Але ж ні! Не сон! Храм в селі діє!!

Отримавши дозвіл від керівника стабункту, стрімголов побіг до храму. Так спішив, що довелося ще пів години чекати, поки почнется читання Часів.

У храмі було четверо військових і п'ять-вісім місцевих богомольців (населення прифронтових територій захоплюється до евакуації, тому й людей небагато).

Богослужіння: священник, одна хористка і колоритний дідусь-паламар (з бородою і рідким довгим сивим волоссям. Проти сонця він виглядав як кульбабка, на яку аж кортить дмухнути щосили). Богослужіння Свята було дуже по-домашньому, по-сімейному. Варто віддати належне старанню священника, який з пієтетом старався звершувати молитвослів'я, поминати записки за здоров'я воїнів і всіх людей, а молитву за Україну прочитав українською мовою.

Розмірено пролетів тиждень. Аж раптом о 00:30 повідомлення: тяжкий на під'їзді. Зі стогоном, що перетворюється в крик, група еваку вносить тяжкопораненого. Група лікарів наготові, моє ж завдання – розігріти автомобіль, забезпечити досить тепле повітря в реанімаційному шатлі, підготувати носі. Ми маємо правильно й безпечно зробити евакуацію до госпіталю.

За деякий час стабілізованого пацієнта обережно несемо до еваку-авто. До речі, завжди вражаєш в колективі з однієї сторони чіткій субординації, і в той же час дружності і легкій взаємозамінності. Кожен знає свою роботу, проте лікарі – хірурги чи анестетики допмагаються до санітарів, щоб допомогти повантажити бійця в авто. Над військовою і професійною субординацією завжди домінує людяність і повага до пораненого.

Ми прямуємо в госпіталь! Твої поранення складні, проте ти жити будеш! Якщо тобі буде легше, можеш кричати, але ти маєш зібратись і доїхати до лікарні! Ти маєш жити!!!». Поранений, виконуючи наказ медика, розслаблюється. Апаратура забезпечує йому рівне дихання, системами наповнюється рівень крові, авто набирає швидкості – ми успішно доправляємо бійця в місце призначення.

Повернулися на позицію далеко після другої години ночі. Маю час для дрімання, бо о четвертій заступаю на чергування, а в голові звучить наказ молодого хлопця: «Ти маєш жити!!!». А о сьомий ранку село звеселили церковні дзвони – храм скликав бажуючих на молитву... «Ми маємо жити!!!» Такий у нас сьогодні наказ від молоді.

Сьогодні знову бомбили Київ... «Шахеда» пролітали і через зону нашої відповідальності. Перелітали на значній висоті, бо гул тих циліндрових моторів був не такий моторошний, як в столиці, коли ударні безпілотники обрушувались на місто... До вибухів артилерії звикаєш достатньо швидко. До дзигчання дронів звикаєш повільніше. А от до деяких речей не звикаєш зовсім. До прикладу, повідомлення в чаті евак-відділення:

– Через 40 хв. 1 тяжкий, 3 попередньо легкі...

За 20 хв. – нове повідомлення:

– Відтерміновується до кращих умов евакуації...

Які вони? Кращі умови? Сьогодні, завтра, колись... Минулого року особисто віз в госпіталь пораненого бійця, який вісім діб з відірваного ступнею чекав евакуацію... «Кращі умови евакуації...». Що можеш зробити? Береш Псалтир, і поки колеги відпочивають, словами пророка Давида просиш Бога про кращі часи.

Увечері евакуація відбулась: рани були не смертельні. Один борець втратив пару пальців на руці, чим нагадав мого дідуся 31-го року народження, який після війни жив без пари пальців, проте дуже хвацько іншими закручував свої папіроси... Евакуація завершилась. І знову розмірена доба.

На початку війни у військовій медичній сфері було правило «золотої години» евакуації та поря-

ятунку. Проте війна змінилась, і «золотою» стала доба, а не година. А інколи «золотим» є лише шанс, і то – не для всіх. Сьогодні до стабункту прилетів пікап, але шансу вже не було: поранення не сумісні з життям. По тілу полегло чітко видно, що допомога надавалась згідно з установленими протоколами, за його життя боролись. Але шансів не було... Треба бачити, як переживали його товариші. Було видно, що хлопці сильно побиваються, видно, що вони старались. Проте смерть, буває, непереборна.

Я стояв біля пікапу, тихенько читав молитву за упокой, віддаючи шану не бійцю, не побратиму, а найкращому сину найкращої матері, можливо, найкращому батьку найкращих дітей, найкращому чоловіку найніжнішої дружини... Я навіть не знаю його

імені, але впевнений, що для своїх він був, є і буде найкращим. Не на щиті, а у серці.

А через годину отримав звістку, що в товариша народилося дитятко. Ось він, життєвий наказ: ми маємо жити!!!

І ще один момент щодо ви-року: «Жити!». Одного ранкового дня розміреного чергування мав можливість здійснити відеодзвінок додому, до дружини. Говорили про дітей, про храм, про плани на день, як раптом над позицією почувся свист чи то КАБу, чи то крилатої ракети. Рефлекс змусив різко підірватися з місця з вигуком «КАБи!» і швидко рвонути в напрямку укриття. Колеги бігли за мною. Ніби все згідно з логікою та за інструкцією, проте я не встиг вимкнути відеозв'язок, чим смертельно налякав дружину.

Пробач, моя мила. Зараз опи-сую спогад і уявляю, як ти бачила мене, котрий біжить на швидкості з вигуками до побратимів про небезпеку. Пробач. У нас все мину-лось. Смерть полетіла далі. А ми маємо наказ: «Жити!».

Цивільне населення мирних населених пунктів заохочується до переселення, бо практика показала, що лінія фронту стирає все з лиця землі. Проте в місцевому храмі продовжує звершуватись богослужіння. Двоє-трьох місцевих, двоє-трьох військових, але молитва звершується. Сьогодні мав можливість приступити до Таїнств Сповіді та Причастя. Дякую Богу за все.

Новий день... нова ніч... нові виїзди. І що цікаво, сьогодні в стороні фронту, як ніколи, тихо. Чи снаряди у ворогів закінчились, чи перегруповання якість відбувається, але на сході від нашої позиції сьогодні тихо. У чому цікавість ситуації, спитаєте? У швидкому, напролюд швидкому, звиканні до тиші. Здається, що війни нема. Хочеться на вулицю, хочеться гуляти серед зелених садів, хочеться гуляти і шовковиці. Війною й не пахне... Необхідно враховувати, що так швидко можна стати безпечним і наразити себе на біду. Та, з іншого боку, може, ми дійсно швидко оговтаємось від війни, швидко повернемося до мирного життя, вмiючи насолоджуватись сім'єю, дітьми, працею, полями, луками, кавою, вишнями. Адже у всіх нас наказ: жити!

Увечері, після денної відносної тиші, війна показала свій оскаль. У темряві на подвір'я залітає авто – фактично кейс-еваку. Бійці з відірваними ногами і руками... Витягуючи з авто, думаєш, лишень би не нашкодити, бо частина ноги тримається фактично на штанині, а не на м'язях. Руки розірвані і теж тримаються рукавами одягу... Дочекуюсь хлопців у протишокову, де їх чекають лікарі. Кипить робота з порятунку: стабілізація тиску, наповнення кровоносної системи, фіксація кінцівок, локалізація поранень. Запах крові й поту, болю й стогону висить у повітрі.

Водночас діловоди працюють над супровідними документами, ми, санітари, готуємо носі і термоковдри, розігріваємо авто, щоб

(Закінчення на 8-й стор.)

Храм – земне місце Слави Божої. Так казав пророк Давид. І для всіх нас храм – це місце зустрічі як з Творцем, так і з творінням. Уже вчетверте на подвір'ї Воскресенського храму пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану, під віковим каштаном відбувся молодіжний поетичний вечір.

ЗАКОХАНІ у слово і риму люди могли прийти, щоб поділитись своєю поезією, свої-

ЗУСТРІЧ З ТВОРІННЯМ

ми творчими здобутками, своїми почуттями і відчуттями. Окрім віршів, кожному учаснику було запропоновано обговорити поняття «якісної та неякісної поезії». Тому глядачі стали свідками не тільки заготовлених текстів, а й живих роздумів молодих людей про якість слова, яке живить.

Щиро вдячні натхненникам і модераторам поетичних вечорниць: Анні Талаш і Михайлу Огаркову.

Дякуємо молодим поетам. Дякуємо тим, в кого слово не тільки «єдина зброя», а ще й ліки, еліксир молодості та щирості, головний дар Божий задля порозуміння і миру.

Традиційно благодійна частина вечора була присвячена донатам на підтримку Сил Оборони України, котрим і дякуємо за захист.

За атмосферні фото вдячні Катерині Гузар.

ЗАПИСКИ НА ПОЛЯХ ПРОЖИТИХ ДНІВ

(Закінчення.
Початок на 7-й стор.)

запобігти гіпотермії... Далі завантаження в медевак і транспортування на наступний етап порятунку.

Допоки доправляємо одного, на евакуацію готуються наступні. Повертаємось на позицію, завантажуюсь і знову летимо в ніч... Ми маємо зробити все залежне від нас, щоб хлопці жили!!! Той «спокійний» день мав сьогодні ось таку ціну і закінчується о третій ранку. Попереду ще дві ночі до закінчення ротації. Господи, допоможи, обдаруй мужністю і вправністю, щоб послужити ближньому на славу Твою.

Остання ніч чергування, фрудрони з дзичанням перелітають місце ночівлі та вибухають десь на сусідній вулиці...

Пережили! Маємо наказ – жити!

Пролетів місяць фронтового життя. 190-й день військового життя загалом. Які відчуття? Які емоції?

НІЯКИХ ПОЧУТТІВ! НІЯКИХ ЕМОЦІЙ!!!

Це коли вперше, то вражаєшся розрухами, пораненнями, долею 300-х, долею міст, сіл, територій. Тепер ніяких емоцій: маєш можливість допомогти – допомагаєш. Без сантиментів. Поранений – так буває. Загинув – це війна. Вижив – Богу дякувати. Відскочив від дрона, тільки ноги посікло – Господь милостивий. І все. Живеш, ніби фільм дивишся... Навіть фільми не цікаві, бо зовсім не віриш у супергеройські викрутаси, оскільки все це фантазія і нічого спільного з реальністю балістики чи вибухової хвилі. Ніби спостерігаєш це все звіддалі: дні не мають назв, години не мають значення, вибухи цікавлять лише

ті, що близько. Дивишся в майбутнє, а воно не проглядається. Зараз не плачеш за полеглими, бо то війна...

За чим ще готовий плакати? За ЖИТТЯМ! За радістю дітей, за народженням немовлят, за успіхами підлітків, за закоханістю сімейних пар...

А ще зросла у серці гидливість по відношенню до демагогів, політиків, медіа-інфлюенсерів, експертів і дипломованих знавців усього, різних медіаговірливих голів. Бо де більше галасливих лозунгів, там більше кримінальних статей про корупцію, де кращі вишиванки, там більше зловживань, де більше темних плям у портфоліо – там більше так званої «непримиримої боротьби з внутрішніми»... Огідно...

У нас вже сліз нема, а ви «в краватках» щось далі трандите, щось в інформ-каналах розганяєте, когось травите, а когось рекламуєте, когось знецінюєте, а когось підносите...

Яке ж це благо – вивозити поранену піхоту. Бо це той рід військ, який має справжнє право вас, балакунів, зневажати, гидувати вами...

Щирісердечно дякую сім'ї та родині за розуміння та підтримку. Дякую парафіянам Воскресенського храму та ветеранському активу УСВА. Дякую Предстоятелю УПЦ за благословіння та настанови. Дякую ректору КДАіС архієп. Сильвестру (Сильвестр Стойчев) за дружню підтримку.

Дякую ПДМШ / PDMSH та побратимам за дружбу. Сила наша – в єдності.

Сергій ЮЩИК, волонтер, настоятель Афганського храму, проректор Київської духовної академії і семінарії.

Спорт

ГРА ОБ'ЄДНУЄ ВЕТЕРАНІВ РІЗНИХ ПОКОЛІНЬ

У Кривому Розі вперше стартував міський спортивний турнір з волейболу сидячи для ветеранів-«афганців». Змагання присвятили 35-річчю заснування Української Спілки ветеранів Афганістану.

У турнірі взяли участь сім команд: чоловічі – «Афган-1», «Афган-2», «Афган-3», «Нескорені» і жіночі – «Сороки», «Нескорені жінки», «НГУ жінки». Чоловічі і жіночі команди змагалися на рівних.

Міську раду і Раду оборони Кривого Рогу представляли депутат міськради, радник голови Ради оборони полковник Національної гвардії України Олександр Пискун і директор Департаменту у справах сім'ї, молоді і спорту Світлана Лавриненко. Українську Спілку ветеранів Афганістану представляли Віктор Волошин – голова Дніпропетровського обласного об'єднання УСВА та Олег Рижков – голова Криворізької міської організації УСВА.

– Ми завжди підтримуємо родини військових. Для цього у місті запроваджено багато програм, зокрема з безкоштовного проїзду, видачі безкоштовних харчових наборів тощо. Нині у Кривому Розі проживає близько двох тисяч воїнів-«афганців». Цього року в межах муніципальної програми на допомогу учасникам бойових дій на території інших держав передбачено майже 10 мільйонів гривень. Маємо бути разом, маємо бути максимально об'єднані й націлені на одну мету – Перемогу, – переконаний заступник

командира 21-ї бригади Нацгвардії, депутат міськради, радник голови Ради оборони Кривого Рогу Олександр Пискун.

– Я ставлюся з великою повагою до воїнів-«афганців», – наголошує полковник Нацгвардії. У суспільстві багато суперечок, але я точно знаю не з новин і не з соціальних мереж, що у 2014 році вони стали основою багатьох добровільних батальйонів. І в 2022 році багато хто з них взяв до рук зброю. І один з наших батальйонів бригади ТРО був спочатку сформований саме з цих хлопців. А ті, хто не мав здоров'я воювати чи не дозволяли роки, зайнялися волонтерством. Це справжні патріоти і справжні професіонали.

– Такий турнір – перша ластівка, – говорить головний суддя змагань Віктор Князев.

Серед воїнів-«афганців» такі змагання проводяться в нашому місті вперше. Грати вирішили колективно. Змагалися сім команд. У складі трьох – «афганці», чотири – представники ветеранської спільноти. Цей вид спорту вибрали через те, що багато хлопців мають ампутації кінцівок. Головна мета змагань – об'єднати ветеранів, надати їм психологічну підтримку, – пояснює голова міського осередку Української Спілки ветеранів Афганістану Олег Рижков. – Розумію, що спорт шириться у нашій спільноті. Цей турнір проходить на дуже високому рівні. Тут команди ветеранів, які беруть участь у змаганнях «Veterans Family Games», учасники бойових дій нинішньої війни, АТОвці. Це теж об'єднує покоління, ветеранські рухи усіх рівнів.

Підтримує ідею турнірів і воїн-«афганець» Володимир Магіря:

– Це корисно, цікаво і важливо для будь-кого, тим більше – для ветеранів. За організацію змагань вдячні керівництву міста, Раді оборони. Всі хлопці задоволені, хоч кого запитайте.

У підсумку, перше місце на турнірі виборола команда «Нескорені чоловіки», друге – «Афган-1». На третій сходинці – «Нескорені жінки».

Олег РИЖКОВ, голова Криворізької міської організації УСВА.

За матеріалами ТРК «Рудана», м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область.

НАГОРОДИ – НАЙКРАЩИМ

На Ратнівщині (Волинська область) відбулися підсумкові змагання зі спортивного орієнтування за 2024–2025 рік.

ПРОВІДИВ їх наставник із великим досвідом – Микола Федорович Аверін. Ратнівська спілка ветеранів Афганістану теж долучилася до організації змагань й закупила нагороди.

Переможці отримали медалі та кубки, які вручили Сергій Філіпчук і Петро Королік.

Найкращі спортсмени: Михайлович Ольга, Корпач Іван, Корпач Анна, Пампуха Дарина, Нінічук Ірина, Панько Дмитро.

На завершення ветерани побажали всім міцного здоров'я та якнайшвидшого миру.

Сергій ФІЛІПЧУК, голова Ратнівської РОВОСВА.

ТТ

ТРЕТІЙ ТОСТ
Ідентифікатор медіа
R30-03455.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНЬСЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Б.

ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.

E-MAIL: USVA2007@UKR.NET

САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ

ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,

ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.

Тираж 2000. Зам. 905.

ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

